Nr. 74. Brasiovu, 20. Septemvrie 1852.

Gazeta Transsilvaniei.

Gazeta ese de dòe ori adecà: Mercurea si Sàmbàta. Fòica odatà pe septemànà, adecà: Sàmbàta. Pretiul loru este pe unu annu 10 f. m. c., pe diumàtate annu 5 f.; ear pentru terri stràine 7 f. pe unu sem. si pe annul intregu 14 f. m. c. Se prenumera la tòte postele imperatesci, cum si la toti cunoscutii nostri DD. correspondenti. Pentru serie „petitu" se ceru 4 cr. m. c.

Monarchia austriacâ.

Officiose.

Nr. 20,639/1304. 1852.

Prochiâmare.

In 8. Septembre a. c. deveni comunitatea Bendorf in scaunul Nochrihului in cea mai mare parte prada focului.

Focul se ivi catra amédiadi, candu se aflau numai putini batrâni si copii p'a casa, intr'o siura, cumu se pare prin negrija remasiloru baiati, si fiindu unu ventu aspru appuca in giuru de sine cu astfeliu de iutiala, incat pene candu grabira locuitorii dela campu elu se reslati infricosiatu. Nici chiaru satele vecine care grabira spre ajjutoriu n'au fostu in stare a pune stavila ne infranatului elementu. 136 case de locuintia de 'mpreuna cu cladirile economice, mobilele de casa si uneltele plugariei se prefacura in cenusa si totu darul secerisiului din estu annu se topi deseversitu.

Dauna cata se a pututu pretiui pene acumu face 68,000 f. m. c.

Cateva clipite despoiara pe 136 famalii de totu ce avura.

Focul a fostu atatu de infricosiatu si latitu in catu numai cu pericolu se puté appropia omul de densul. Dóe femei 'si aflara mormentul in flacari, o fetitia se râni tare; pe unu barbatu il' scóse unu gendarmu din flacara.

Provisiunea pentru semintia de tomna, uneltele pentru lucrarea campului tóte midilocele pentru cautarea castigului loru, le perdura acesti locuitori, si acumu remasera indreptati la singura indurare a omeniloru bineyoitori. Deci se provóca in deobste toti locuitorii acestei patrii, ca spre ajjutorarea acestoru seraci nefericiti, se bine voiasca a contribui cine cu catu il va lasa inima. Cu addunarea acestoru collecte sunt insarcinate tóte diregatoriele politice de administratiune; numele binefacatoriloru se voru adduce la cunoscintia tuturoru prin foia officiale.

Sibiiu, 24. Septembre 1852.

Pentru gubernâtorele mil. și civile
Bordolo L. M. C.

Nr. 15,997/2638. 1852.

Dupa determinatiunile legali ale regatului Bavariei, casatoria unui bavaresu, urmata in tierri straine fora facultate dela superioritatea civile patriotica, cu privintia la drepturile de statu, se socotesce cu totul de nulla; ba, in casu de lipsa, se si desface din deregatoria, fora ca muerea, fiind straina, ori pruncii ei se potâ sumui din acea casatoria ver unu dreptu obvenitoriu suditiloru bavaresi.

Din potriva s'au luatu si in Bavaria asemene masuri spre ase incungiura casatoriele neertate ale strainiloru, si preotiloru de tote confessiunile le este opritu a sevirsi ver o cununia la personele straine, daca cununandul nu va avé facultate ceruta dela respeptivele diregatorii ale patriei sale si testimoniul parochiale, cumcâ in privirea celoru demandate nu se mai afla neci o impedecare.

Guberniul regescu al Bavariei a facutu la impârtasirea aceasta si observatiunea, cumca, cu tote ca nu mai e indoiala despre nevaliditatea asemeneluĭ matrimoniu, sevirsitu forâ facultate respeptiva, totusi au intrevenitu intemplari, in care dirogatoriele straine nu au respeptatu aceasta din destul, séu siaú dechiaratu alte pareri despre urmarile din astfeliu de matrimoniu, si prin aceasta se au escatu differintie séu au daunatu pe concernentii sei; de unde se si doresce de sine o normare positiva in objetul acesta.

Fósta concellaria de curte a pusu la cale ca aceste determinatiuni viginti in Bavaria sà se publice in territoriul seu, si ca atatu diregatoriele politice catu si ecclesiastice sà se intocmeasca' dupa cerintia invoitei reciprocitati.

In timpii mai din cóce guberniul r. al Bavariei primi in cunosciatia, cumca astfeliu de casatorii, incheiate de suditi Bavaresi supt timpul petrecerii loru in Ungaria, ar fi primitu santirea bisericeasca fora facultate ceruta de lege dela diregatoriele patriotice, si prin ministeriu c. r. de esterne seau si facutu presentari.

Inaltul min. de interne cu previa co'ntielegere cu ministeriele de cultu si justitia se a aflatu motivatu a estinde normativele cuestionate privitorie la incheiarea casatorieloru suditiloru bavaresi in statu strainu, si a strainiloru in Bavaria, si peste Ungaria, Croatia, Slavonia, Ardealu si Voivodatul Servieĭ cu Banatul Temisianu.

Deci petemeiul emisului inalt. Ministeriu de Interne cu datu 8. Juliu 1852 Nro. 12,396/468 se incunoscintiadia tóte diregatoriele politice spre mai departea publicare, si totudeodata se facu si preotii de tóte confessiunile stransu respundietori, ca pe suditii bavaresi sub neci o conditiune se nu cutedia ai cununa, pene candu nu voru adduce facultate, proveduta cu receruta legalisare dela diregatoriele civili din tierra sa.

Sibiiu in 24. Septembre 1852.

Pentru gubernatorele militare si civile
Bordolo L. M. C.

Blasiu, 24/12. Sept. Escelsul c. r. Guberniu prin gratiosulu seu decretu ddto. 17. Sept. a. c. Nro. 18,687/1,736 se indurá — in sensulu §§-loru 93 si 109 din planulu de organisatiune scolastica, la propunerea M. Sale D. eppu, — pe D. Petru Popu, professoriu de limba si litteratura grecésca, al denumi de Directoriu gimnasiului supremu din Blasiu. Introducerea se facú, dupa puterea inn. decretu prin insusi M. Sa D. eppu, care prin o cuventare parintésca commendandu pe noulu directoriu chorului professorale, si tenerimei scolastice — lu indemnà a conduce de inpreuna cu consocii sei professori, tinerimea in sciintie si virtute. La care respuse si respectivulu D. directoriu in numele chorului professorale, cá din preuna voru starui a sustiené, védia, si onorea de pana acum a acestui unicu gimnasiu natiunale; a cresce intr'insulu cetatieni fideli inaltului Tronu, si siernbitori buni si abili statului si bescericei; commendandu deodata si de aci innainte favorei Inaltului c. r. guberniu ulteriorea purtare de grige, si imbunatatirea sortei acestui gimnasiu; precum si M. Sale D. eppu, care si pana acum cu sacrificiulu averiloru proprie a sprijinitu gimnasiulu. — La aceasta introducere avurámu onore si de presentia P. O. Domnu c. r. commissariu si referinte guberniale de cultu si invetiamentu G. Dorgo, carele in aceste dile, dupa cum s'a mai pomenitu, se afla aici occupanduse cu proieptulu despre imbunatâtirea starei gimnasiului.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ФОІЛЕТОНЪЛ.

De сѣпт Кълиманї Септ. 1852.

Артікла скърт.

(Ъртаре.)

II.

Токта кънд скріеам алъ доіле артікле скърт, каре ера де матеріъ економікъ, 'мї вене Np. 66 алъ Гazeтеї кв артікулъ М. М din Блажъ, кътъ цімнасіулъ de аічї і-се ameninцъ дерпадаре; пентръкъ венітъл мънъстіреї саъ алъ сколелор ар фі нъмаі кам 6000 ф. в. в., ші ачестіа, фіреште, къ нв сѣпт de ажвнс пентрв опорареа професорілор, пентрв кътпъраре апаратвлві че се чере ла ѧтбръкареа цімнасіулві ші пентрв ѧптімпареа алтор спесе.

Аксм, че съ факъ віата епіскопіъ, інкъркатъ кв ачестъ сарчінъ, каре п'о маї пóте пърта? че, дóръ é кълпа епіскопіеї аъ а епіскопілор, къ с'аъ стерс зечімеле Блажвлві, партеа чеа маї вънъ а венітвлві цімнасіулві din Блаж, ші къ, стергѧндв-се, п'аъ ѧнгрідіт de тімпвріъ, ка Сасії, кѣт съ се цѧпъ цімнасіул in віїторіъ? чел-пвцін не епіскопвл de аксм, кълпа нв кade нечїдекѣт; пентрѣкъ нв ера епіскоп, кънд с'аъ ѧмпровісат стерцереа зечімелор ші а іовъцієі: ѧнсъ съ ші фіъ фост, сѣпт революцїѣне нв ера тімпвл de a ста de внъ цімнасіъ ші de o бесерікъ, кънд тот сѣфлетвл крестін ші тотъ пъчїѣнеа бърбатъ ера деторіъ, съ стее de апърареа касеї челеї котѣне, каре есте монархіа, ка съ пóтъ зіче de сінешї дѣнъ ѧнторчереа пъчії: поі ѧнкъ авем парте ла каса ачѣста, пентрѣкъ поі ѧнкъ о-амъ ръзімат ші о-амъ сѣсцѧнѣт, кв філерівл пострв. Ѧнсъ епіскопвл, нечї дѣнъ-че а ажвнс не градвл епіскопієї, ѧнкъ нв пóртъ кълпа сінгвр, дакъ ва скъпъта цімнасівл, с'аъ дакъ óре кѣтва ар ші ѧнчета кв тотвл, пентрѣкъ цімнасівл нв é нѣмаї ал епіскопвлві, чі ші ал алтор ротъні мѣлцї, карії воръ імпърці фолоселе цімнасіулві deімпрепъ кв епіскопвл, дакъ ва ста, ші рѣміпеа, дакъ ва къdé. Епіскопвл інсъ нв ва пърта кълпа сінгвр, нечї кїар кънд ар скъdé цімнасівл din віна кѣіва; — чі атѣнчї ѧнкъ ва къdéреспѣndереа ші не тот клервл deжмпрепъ ші не пъчїѣне; нѣмаї дакъ ар фі чіне съ-і трагъ ла респѣndере, кв атът маї вѫртос, къ епіскопвл ѧнкъ é нѣмаї внъ капъ сінгвр ші съ фіъ de дóъ орі маї ѧнсѣфлат de спірітвл націѣналітъцїї de кѣт de вede a фі інспірат епіскопвл din Блажъ ші ѧн картеа са пъсторéскъ, тотвші нѣмаї кв іпіма вѣнъ ші кв ентвсіасмъ нв се цін школеле нічї челе мічї, некѣт цімнасівл ѧн Блажъ; — афаръ de ачѣста, епіскопії, дакъ ші аъ, не лъпгъ іпіма чеа консъцїтъ кв тотвл віпелві пвлікъ, о прапгікъ фóрте маре ѧн фѣнчїѣніле ші лѣкрѣріле преоцешті, ѧнсъ ла політікъ, нв штіъ, ѧнкът се прічепъ (че, везї віне, къ пече нв се цине стрінс de кїъмареа лор), ші ачесте дóъ віне съ се дестінгъ вна de алта тотдеавна. Аксм, de се ва зїта кв непъсаре клервл ші попорвл, маї алес чеі-че въѓ ші штіъ маї мвлт, кѣт се атъпъ лѣкрѣріле челе нечесаріе, ші се трактеазъ de мърѣцішѣрї; ші дакъ о парте din клер ші попор нв ва дештепта лѣареаміпте din реверінцъ саъ сфіїалъ орї din пештіінцъ, алта de фрікъ, алта din рѣзтате зікѣнд: тачї, къ é віне, фóрте віне, дъ-і паче къ лѣкръ пъ тъпа пóстрв, ласъ съ факъ тот аша ші маї іоколо, къ аша се дъ de кап; дакъ ва лѣкра аша клервл ші попо-

Брашов, 1. Окт. Аѣ трекѣт мѣлтъ време de кѣнd авziam din штірі привате, ва кіар ші четірѣт лѣтр'о respondinцъ лѣ Ост D. Пост, кѣткъ Presedinцій жѣдекъторіелор Церрії ар фі denѣmiці кѣтарії. — Астъзі лѣсъ не лѣмпъртъшаште „С. Б." кѣ datѣ 28. Септ. denѣmiріле тѣтѣрор DD. Presedinці аі Претѣрелор пров. лѣ Ардеал ші ачеаста dѣnъ лѣалтѣл emic ал міністеріѣлві de жѣстіціъ din 19. Септемвре а. к. лѣ modѣл ѣрмѣторіѣ:

1. Пентрѣ Претѣра пров. а Сібіїѣлві e denѣmіт консіліарѣл de кѣрте Барове Іосіф de Брѣкентал.

2. Пентрѣ Претѣра пров. а Клѣжѣлві: Ч. р. фішкалдіректор ал Ардеалѣлві ші консіліарѣ ла тесаврі, D. Александрѣ Donat de Палош.

3. Пентрѣ а Бістріцій: Ч. р. аѣдітор віче-колонел D. Карол Кліта.

4. Пентрѣ Мѣръш-Ошорхеіѣ: Ч. р. presіde ал жѣдецѣлві penale D. Алберт Шѣберт.

5. Пентрѣ Оръштіъ: Ч. р. presіde ал жѣдецѣлві penale D. Іоан Ментвергер.

6. Пентрѣ Алба-Жѣліа: Ч. р. presedinте ал жѣдецѣлві criminal D. Барове Антон de Оехспер.

7. Пентрѣ Фъгъраш: Ч. р. консіліар criminal D. Барове Карол de Апор.

8. Пентрѣ Претѣра Брашовѣлві: Жѣделе рецѣ ал Оръштіеі, D. Фрідерік Кірхнер.

9. Пентрѣ Шетілеѣл Сілваніеі: Ч. р. кѣпітан-аѣдітор D. Іоан Nалік.

10. Пентрѣ Претѣра пров. а Дежѣлві: Ч. р. консіліарѣ criminale D. Dimітріе Кавалер de Табора.

11. Пентрѣ Претѣра пров. а Сѣнцеорѣлві de Сепсі: Ч. р. асесорѣ ал жѣдецѣлві montaністік D. Георгіе Анґіал.

Ачешті doі DD. Presedinці din ѣрмъ сѣнт сінгѣрі din сінѣл націѣнеі ромѣне. —

Активітатеа новѣлор deрегѣторії жѣдіціаріе, dѣnъ кѣт се vede, се ва лѣчепе пе ла міжлоѣл лѣнеі лѣі Октомвре, саѣ чел мѣлт ла лѣчепѣтѣл лѣі Noемвре.

Арад, 16. Септемвре. (Ѣрмаре ші лѣкеіере.) Аѣкт dѣnъ че ромѣнії не лѣнгъ інстітѣтѣл ачеста n'аѣ нічі времѣ конвінт, нічі есте de ѣndeва мѣкар алтъ лѣнгріжіре фъкѣтъ зарѣ пентрѣ кѣт de націін стіпендіѣ ла стѣденці сѣрачі — не врѣnd a помені аічі despre негріжіта старе ші а професорілор препарандіалі din партеа націѣнеі лѣ тімпѣл сѣнтцій de астъзі — с'ар пѣте мѣлт, фѣрте мѣлт ажѣтѣра лѣ лѣкрѣ prin лѣтрепѣнереа ѣаръші а бърбацілор харнічі ші іѣвіторі de лѣaintareа націѣнеі сале; — маі вѣртос prin клер — лѣ аша modрѣ: къ dѣnъ че се штіе, къ маі лѣ тѣтъ комѣнітатеа есте кѣте ѣн тѣнър біне лѣнвъцѣnd, dar сѣрак, каре бѣкѣрос ар ѣтбла ла скѣлъ, ші авѣnd ажѣторіѣ, ар еші харнік мѣдѣларіѣ ал націѣнеі, de nѣ алтъ — лѣнвъцѣторіѣ бѣн; — ші óре nѣ с'ар пѣте ажѣтѣра креште-реа ѣнѣі сѣѣ алтѣі асемѣнеа тѣнър, deакъ ла пропѣнереа respectівѣлві протопресвітер, сѣѣ ла а парохѣлві, орі парохілор локѣлві, сѣѣ а кѣтѣрві офіціант, че с'ар афла рѣвніторіѣ лѣ ачел черк: кѣnd жѣделе, жѣрації, кѣтеції ші бъ-трѣнії сатѣлві с'ар лѣdѣплека а жертфі тот лѣсѣл сѣтеан — каре маі мѣлт, каре маі пѣцін — dar барет 6 кр. вал. ла анѣл пе сата крештерії тѣнърѣлві лор сѣтеан ѣтблъторіѣ ла скѣлъ; кѣ modрѣ бѣн, кѣ сфат бѣн, кѣ лѣdemn комѣтъсѣрат, nѣ есте кѣ пѣтінцъ съ nѣ dea ромѣнѣл, каре ші аша есте мілос, — ел dъ пóменї, сатѣръ nѣ nѣmaі пе чеі неавѣцї, чі ші пе чеі че n'аѣ ліпсъ de помапъ, фаче кѣте ші маі кѣте оспеце кѣ марі кіелтѣіелі, че лѣі і грѣвеште сѣрѣчіа пе грѣmaz; алції лѣграшъ ші лѣмбогъцеск пе біртарії de овреі пентрѣ беѣтѣріле челе корчіте, стрікѣndѣші сѣнѣтатеа, сперкѣndѣші віеаца, ші ръсіпіndѣші аверіле; óре аша зѣнѣл, каре dѣкѣndѣсе лѣ бірт, се фаче аша de цеперос, кѣт пе кіелтѣіала са, пѣне жѣdeіѣл бірта-ріѣ пе тасъ ѣна — сѣѣ маі мѣлте іце de ракіѣ, ші ел оспѣтъ ші пе алцї doі треі інші, съ nѣ се пóтъ addѣче прін сфат бѣн лѣтр'аколо, кѣт се фіе конвінс, кѣ маі мѣлтъ плъчере фаче ел оменіреі ші крештінѣтъцій, de кѣт кѣnd авѣціа ачеea че о ръсіпеште пе грѣmazѣл алтора фѣръ нічі о мѣлцѣміре съ о ръціѣ пентрѣ сіне, бѣnd nѣmaі кѣте 2—3 пъхаръ de беѣтѣръ, хаі съ zічет ші чева маі мѣлт,*) dакъ токмаі аша е dedat вентріѣлѣл (стомахѣл) ші се теме кѣ алткѣт ва плесні, ѣаръ din ачеea, че алткѣт ар фі ръсіпіт, лѣтіndъ пе сата скóлеі, пе лѣмбѣнѣтъціреа плъції лѣнвъцѣторіѣлві, кѣнтігареа кѣрцілор сколастіче пе сата прѣвчілор сѣрачі, ші прекѣт пофтім аічі спре крештереа ѣнѣі тѣнър, din каре с'ар алеце от фолосіторіѣ сатѣлві, ші лѣтрецеі націѣнї; óре deакъ преоції, ші алції рѣвніторі ар конвінце пе попор despre бѣнѣтатеа, фрѣмсецеа ѣнеі аша фапте, прекѣт ші despre бѣкѣріа, че о ар сімці орі чіне біпефѣкѣторіѣ кѣ аша пѣцінъ сѣмѣлцъ de bani, n'ар фі маі маре помапъ декѣт тóте поменіле лѣ лѣme! нічі ар пѣтé зіче кѣ кѣ ачаста помапъ аре маре кіелтѣіалѣ, ші се сѣрѣчеште. —

Ѣn есемплѣ фрѣмос воіѣ addѣче лѣainte demn de a фі лѣат de model лѣ прівінца ачеаста. — Лѣainte de 2 ані аѣ ѣтблат ла препарандіа rom. de аічі ѣn фіѣ ал ѣнѣі рѣпосат лѣнвъцѣторіѣ рѣтъпѣnd вѣдѣва кѣ маі мѣлці прѣвчі лѣгреоіатъ лѣ Кѣртічіѣ kom. Арад; тѣнърѣл сѣрак, dar кѣ пѣртаре бѣнъ

manъtъ. — Ди ачест modrъ ші-ар пъте кълтіга сателе дивъцъторіі съі.

Деакъ не вот віта ла католічі, лютерані, калвіні ші жідові, че фак ачештіа пентръ скółеле лор, кътъ adъnъ prin арънк din аб „ди ди cumme марі дела óменіі съі, кътъ adaoгъ деакъ nъ се ажъог ачеле, кътъ се несъеск а дотемеіа тот маі мълте ші маі диалте сколі. Ші de че фак еі ачесте?? фак пентръ опорea націінеі ші реліціінеі сале ші пентръ дитъріреа лор ди кълтъръ; кътчі біне се штіе, къ націінеа кълтъ, дивъцатъ, есте тръдітóре ші сърґвітóре тот маі таре dъnъ лъкръ, dъnъ мъіестріі спекулъцііні, негецеторіі ші авері че adък dъnъ cine дидестуларе ші порочіре. Апоі чіне лъкръ ші і дидеатнъ не ачеіа ла ачесте? nime алтъл декът преоціі, дивъцъторіі ші бътръніі лор, карії тоці сънт óмені deштепці, ші че е маі мълт, óмені trezі, cimціторі пентръ ліпселе сале; дитръ ачестea ді дивацъ nъ nъmai din кърціле вісерічешті, чі маі мълт prin кънвъторіле дицелепте ші пъртареа са есемплярь моралъ. Апоі кътe ші маі кътe фъndъцііні ші реліцііні маі фак, тот пентръ кълтъра са! — Есемплe дестулe пентръ ромъні, nъmai трънъе връмате; маі мълт ар трънъі къцетат декът dormit; маі мълте сфатърі ціінте ла меселе гóле, декът дитръ біецій бъ раків, орі bin; маі мълт четіт кърці ші Gazeta — — — фолосітóре, потрівіте тімпулъі de дивъцъторі ші штіінце, de кът кърці de жокърі, фраці ромъні не unde се маі дитъмплъ! апоі маі не ъртъ: одатъ дичепът ла лъкръ, ші черс дитръ ачесте ші алте фолосітóре тот маі наінте; nъ тот не лъпгъ datiнеле челе реле бътрънe! кътчі лъмеа астъzі мълт с'аъ стрътъмтат, ші таре черце дидинте, нічі noi маі пътем рътънea не лок.

Biena, 24. Окт. Zioa кълъторіеі Маі. Сале ла Кроація ші Славонія с'а defiнт не 1-а Окт. а. к. Гарделе ші сервіторіі кърцеі се ші гътеск de drum.

— Дитре кабінетеле din Biena ші Берліо токмаі акум кърг deнеше фóрте dece, еар despre кънріпсъл лор се crede, къ ачеліаші с'ар оквпа nъmai къ атеріцътореле еве nimінте din Франца. Дакъ кътва Л. Наполеон се ва проkiema не cine de дмперат, ші дші ва пъне сл дисъші корóна не кап, прекум фъкъсе ші анкіл съъ ла анъл 1804. Се crede таре кътъ кабінетеле din Biena ші Берліо дн прівіца ачеаста се афлъ дн чеа маі deплінъ дивоіалъ, ші сънт гата а дитъмпіна орі че евентъалітате.

— Дикъ din 20. Септ. дикóче маі мълте събскріцізні de дмпрумут, каре сосірь атът din провінціі кът ші din церріле стръіне, се ремісеръ фъръ а фі приімите, din кавсъ къ челе 80,000,000 сеаъ дмплініт къ прісос.

— Дн 22. Септ. се маі арсеръ алте 800,000 ф. арц. дн note de челе мъренте. Аша сумма тóтъ а notелор мъренте (de 6 ші 10 кр.) кътe сеаъ арс пънъ акум фаче: 5,800,000, ла каре сокотindъсе челе 25,000,000 ф. арц. арсе дн note маі марі; сумма nimічітъ а banілор de хъртіе de аі статулъі се фаче 38,000,000.

— Журналъл нетцеск „Пресса" лъцісе фаіма, кътъ Фóіа імперіалъ а леціілор (Бълетінъл de леці) есте пъціп ва дичета къ тотъл. Маі de кърънd Gazeta de Грац діреце ачеастъ фаітъ аша: къ ачел Бълетін ва дичета а еші дн опт лімбі, еар дн дóе, adекъ: дн нетцéскъ ші італіана се ва пъблика ші маі de парте. Мълці маі даъ ачестор фаіме фелірі de есплікъцііні; маі тоці дисъ кред: къ de ші ар дичета пъблікареа леціілор дн тóте опт лімбіле, дн Бълетінъл чентрал din Biena, ачелéші дисъ се вор традъче ші пъблика къ акъратецъ ші сърґвіінцъ атът маі таре дн Бълетінеле провінціале ші дн лімбеле ресиентівелор націіні, пентръ къ неапърата трънъінцъ ші нетърціінтъл фолос din партеа ачеста есте дипедерат дн тóтъ прівіца. Фолосъл пъблікъреі леціілор спре есемплъ дн лімба ромънéскъ, есте сімціт ші прецъіт пънъ ші de чеі маі сімплі церрані; ачеліаші с'ар прецъі дикъ ші маі мълт, dakъ с'ар афла претъіndені ші бъръці атът пречепъторі кът ші непрецетъторі, карії скътъръnd оторлъторea трънdъвіе, nъ nъmai ар четі, чі ші ар есплика попорълъі леціле.

Biena, 25. Септ. Dъnъ o deпешъ телеграфікъ сосітъ ачі, Маі. Са дмпературъл din превнъ къ дпаліі съі оспеці ва порні din Beda лъні dimineaца ші не ла 1 óръ dъnъ amiazi ва coci ачі дн pecedinцъ.

— Дн Biena се афлъ дн тімпъл de фацъ афаръ de інсітітъторе челе маі диалте 85 сколе пъблічe популаре, 11 інстітъте прівате de крештере ші дивъцъмънт ші 42 сколе прівате de фете. Ачесте чіфре рідікъ тотъ дndoiala, кътъ Biena ва шті сплініі defeнтеле de кърваці, каре се афлъ не аіреа din negліцереа стъріі сколаре. —

— Дн журналъл de Biena се пъблікъ патента дмпрътеескъ асъпра прівілецієлор пентръ скътінца ші спріжініреа ізвеноціілор noue, deскоперірілор ші дмбъвнътъцірілор дн кътпъл indъстріеі. Ачеастъ патентъ къ dar 15. Авгъст 1852 are пътере пентръ кънріпсъл дитрегълъі імперіъ ші се emite prin dъnca, дн локъл леціеі de маі наінте din 31. Мърціа 1852, o леце noua de прівілецие, каре регулеазъ тóте тоsопóлеле. —

Terra romàneascà si Moldavia.

Пентръ ка атът лъмеа негецеторéскъ кът ші алці въ-лъторі карії ъмблъ не noua drum de Прахова съ се штіе дитокмі, репродъчем врмъторіъл декрет:

„Чінстіта еФоріе а друмъріілор, дн вніре къ departeментъл din лъунтръ, лъund дн concideрацie дилеспіреа ші фолосъл че dobъndeште комунікація къ фачереа drumълъі сістематіч не лінія de ла Predeaл спре Плоешті ші клъдіреа podъріілор peste рънъл Прахова, келтъіеліле врмате дн а лор дифіінцаре ші челе че трънъеск пеконтенит, атът дн дитрецієреа drumълъі, кът ші а оперілор de анъ фъкъте не dъnсъл, кътъ ші мърціпітеле фондърі але параграфелъі drumъріілор, prin журналъл дикеіат дн сеанца de ла 9. Авгъст корент, аъ кізъіт а се пъне таксъ дн тречере peste podъл de ла Ажъга dъnъ ачел drum.

Ачеастъ dicпосіціе сънsindъсе prin рапортъл departeментълъі din лъунтръ Np. 8945 ла дпалта апробаціе, Мъріа Са прéдмъцатъл постръ Domn, дикъвінцъnd дифіінцареа ачестеі таксе, prin лъminатъл офіс Np. 1006 а віне-воіт а порънчі ка лъареа еі, пънъ ла съвършіреа лъкръріілор че се ессекутеазъ ла пъnтъл Іспор, кънd атунчі съ се adaoце dъnъ кізъіреа че се ва фаче, съ се ъртеze къ кінъл ачест ъртътор:

---

este o посіціе екчепціонал, жъне Ісраіліт are трънъінцъ a кълтіва, афаръ de тоате челелалте штіінце черъте пентръ орі че Европеан, ші лімба са націонал, adекъ лімба сакръ дн каре есте скрісъ Біблієа, ачест monъment літерар чел маі антік ші чел маі venerat de кътръ тоате націініле чівілісате moderne; ачеастъ лімбъ дн каре профеціі пострі аъ дифъціінат дн еспресіініле челе маі сублиме імацеле челе маі ціґантіче але віторълъі viitor; ачеастъ лімбъ дн каре dіvінъл Псалміст a кънтат сублімеле сале імне, репетате акум дн тоате zіleле de тоте націініле чівілісате, дн фіне ачеастъ лімбъ unde este deпъсъ тоатъ історіа націініі ісраіліте ші тоатe documentele реліціініі сале.

Планъл інструкціініі пентръ ачеастъ скоалъ, прекум есте adoптат de опоравіла Ефоріе a скоалелор, копрінde тоате обіектеле de інструкціізне, каре се тратеазъ дн скоалеле прімаре націоналеле, дисъ къ адъоцере къ копіі пострі вор дивъца ші:

1) Лімба сакръ (ісраілтеанъ), adекъ Біблієа дн лімба оріціналъ; історіа ші реліціініеа ісраілтенілор тот дн ачеастъ лімбъ.

2) Лімба ромънъ ва фі дивъцатъ d'o маніеръ перфектъ: тоате studiile din програма скоалелор прімаре се вор фаче дн ачеастъ лімбъ, каре ъртеазъ съ devie лімба ворвітоаре a ісраіліцілор, prin ачеаста жъне ле ісраіліт nъ ва маі фі сънс a се рътіна de a nъ пътea a се еспріма біне дн лімба зней націініі дн міzлокъл кърієа трънъеште.

3) Лімба церманъ ва форма знъ обіект de інструкціізне foarte дитінс дн ачеастъ скоалъ. Прінтр'ачеаста жъне ле ісраіліт eminд din скоалъ ва съі deскіс дналнтеа окілор съі o літературъ дитінсъ, дн каре ва пътea a се префекціона дн орі-че ramъръ de штіінцъ саъ de арте. Кътре ачеаста studiъл лімбеі церманe пъре есте d'o таре нечесітате пентръ жъне ле ісраіліт din congregaціізнea постръ, фіindъ-къ есте nimіът къ ісраіліцій каре аъ трънт дн секолій de міzлок дн Германія ші карії с'аъ emіґрат маі не ъртъ дн Русіеа, Полоніеа ші кіар аічі, а консерватъ лімба церманъ къ лімба лор de конверсаціізне, дисъ n'аъ пътрат'о дн пъртатеа еі; аша dar чел d'дртъі пас ал зней кълтъре дитре ісраіліціі пострі требъе съ фіе a скімба idiomъл церман коррупт дн каре ворвім акум, дн лімба церманъ пъръ, фіind-къ фъръ o лімбъ пъръ нічі зн: сістем de educaціізне nъ поате фі есекутат, фъръ лімбъ nъ e лоніъ, нічі кецетаре, нічі інтеліціцъ; кътчі prin кълъ ideea дші гъсеште форма еі adекъ ecіcтіца еі.

Аша dar знъ копіі emind din скоалеле noастре ва noceda прінчініile зней зне educaціізні прімаре дн сфера інтеліціцеі ші a моралеі, ші ва фі дн старе a алеце къ фолос o каріеръ, o окупаціізне indъстріалъ, саъ cimцind дн cine darъл зней фъкъльцъі маі перфекте, ва пътea ърма каріера штіінцелор ші a артелор. (Ва ърма.)

Кълъторіа Аврълъі дн Цівръл пъмънтълъі.

Аврълъ с'а афлат маі дитъіъ дн ресъріт, de unde апоі с'а лъціт кътръ апъс. Indъл ші Езфратъл dederъ din cinъл съъ чел din тъіъ азр; deaчі Nъbia ші Етіопія дн esd ші Сіберія дн Nopd пътріръ несацізл omeneскъ. Dъnъ ачеаста се съпъ дн Ілірів, Бъґарія, тъціі Пірепеі ші deaчі тот кътръ апъс дн Америка, unde прочеде еаръ кътръ апъс ла Каліфорніа ші акум грече ла Австралія, ad. дикъпжъръ пъмънтъл.

De la orĭ ce vĭtъ luchъmatъ la trъsъrъ luкъrkatъ kъ povarъ saŭ vĭtъ neluchъmatъ, cĭ luкъrkatъ kъ povarъ, parale dóezecĭ.

De la om kъlare parale zece.

De la vĭtъ luchъmatъ la trъsъrĭ fъrъ povarъ parale cĭncĭ

De la vĭtъ mare slobodъ parale dóe.

De la orĭ ce vĭtъ mĭkъ para una.

Kaĭ de poштъ vor fi aпъraцĭ nъmaĭ aĭ kъrĭerĭlor шi lipskanĭlor la kъrъce kъ patrъ kaĭ, acemenea doroванцĭi lu merцere de slъжbъ шi штафетеле.

Departementul publikъ achеasta spre kunoштinцa ettelor de obште.

Pentru шeful departu. D. Ioanid,

Nr. 6585, anul 1852, Septembre 3.

Cronică străină.

Belцiu. Brĭъsela, 22. Sept. „Monitorul Belцik" se dekiarъ lu privinцa unei nesperate diфferinцъ faцъ kъ Prinцul-Precedinte al Franцei lu modul ъrmъtoriu:

„Un dekret al Prinцului-Precedinte al republicĭei franцeze a mъrit vama luportaцiei peste graniцa belцikъ la kъrbunii de peatru шi la ferul brut. Lu vremea che guvernul belцik a subscris traktatul din 22. Avgust nicĭ nu ĭ trecea prin kap a krede, kumkъ o acemenea mъsurъ ar putea aша luграvъ urma dunъ o konvenцiune subscrisъ, kare dunъ sensul vorbal al lutroduцiunei konvenцionale ar fi sъ konstateze шi se asekure susцinerea unei luцeleцerĭ lutre acheste dóe state vecine. Kamerele leцislative ale Belцiei se vor koadуna dunъ puцine zile. Guvernul va denune reportul luaintea kamerelor despre tóte pertraktъrile lu respectul achesta шi le va face konoskutъ шi kalea pe care, faцъ kъ luкъrkъrile acheste, a trebui se procédъ."

Deaci se vede, kъ belгul de vatъ che'l prekъtъ Graniep de Kasainak lu kontra ministeriilui belцik s'aŭ lucheput, шi kъ kabinetul din Brĭъsela va ridika mъnuша arbunkatъ din partea Franцei шi va respunde kъ acemene mъsurĭ prohibitive asupra celor maĭ de kъpetenĭ artikolĭ komerчialĭ franцozĭ. Belцiul dunъ mъsura achеasta are de a desface un nod gordian al diplomaцiei franцeze, che fъrъ lundoialъ va traце dunъ cine nemulцumirea шi altъrarea cerrei sale; dakъ va maĭ face konchesiunea che o fukъ guvernul belцik la Franца lu privinцa kъштigъlui retinъrirei de kъrцĭ, a sferiti destule luпъtъrĭ din partea cerrei. Natriment destul pentru luпъrekere che póte traце uvareа aminte. —

Franца. Paris. Штiriле despre kъlъtoria Presedintelui aŭ ajunsu pъnъ la luntrareа luĭ lu Berц. Din acheste штirĭ se lъmureште din che lu che maĭ tare skopul prinчipal al kъlъtoriei luĭ lu pъrцile meridionale a le Franцei! achеastъ kъlъtoriъ e preludiul luпeriului. „Kund va fi vorba de interesе цenerale, puzzinцa mea va fi ka sъ aпuk nъruреа luaintea oninunei nubliче, lusъ lundatъ che vine vorba de un interes che la vedere priveште la persóna mea, nu poч face altmintrelea dekъt sъ urmez oninunei nubliче." Achesta este respunsul luĭ L. Napoleon la kuvъntareа de salutare a luĭ Dunen. — Achest respunsu e de mare luцemnъtate, nu numaĭ pentru kъ achela se póte priui de program a politicĭei che va цinéo el pe fiitoriъ, чi maĭ vъrtos pentru kъ achela dъ pe faцъ kъ vorbe kiare skopul kъlъtoriei. Pe romъneште achest respunsu va sъ zikъ kъ: Lud. Napoleon voieште sъ se face luпerat, шi zace lu interesul suŭ personale ka sъ se face achеasta; lusъ n'ar vreа ka lumea sъ krezъ, kъ dъnsul sъ lundésъ a se face luпerat, чi doreште ka ómenii sъ sokotéskъ kъ a fost luпinc la achest pas de voinцa obштéskъ a Franцei. Dechi kъ kъt se vor face maĭ multe arkъrĭ de triumfurĭ kъ inskripцiunea: „Restaviliреа luпeriului," kъ kъt se vor subscrie maĭ multe petiцiunĭ pentru achеasta. шi maĭ kъ sémъ kъ kъt se va strica maĭ dec: Sъ trъiaskъ luпeratul!" kъ atъt maĭ bine; kъчi asfel tótъ Europa va zice, bietul, a fost silit sъ se face luпerat! Este demn de luцemnat lu achest respunsu шi achеea, kъ asta este чea dintъiu kuvъntare che are un karaktere dinastik. Orĭ che s'a fukut lu Franца punъ akum de kъtre Alesul Naцiunei, kum kъ deosebire lui plache a se numi L. Napoleon, s'a fukut pentru naцiunea franцozeaskъ. Asfel, p. e. restъrnъtura de stat dela 2. Dek. nu s'a fukut pentru a se prelunцi putereа luĭ L. Napoleon, чi pentru mънtuireа soцietъцii. Despre luperiu zudikъ L. Napoleon altrъminte. —

— Nuul plan de studiĭ pentru Lichеarĭ eшi la lumin; achеa klasъ kare maĭ nainte se numia klasъ de filosofiъ, lu nuul plan se ziche klasъ de loцikъ. Lu Franца akum nu vor sъ maĭ avъ, nicĭ de numele filosofiъ. D'alminтrelea шi lu achеasta nepotul face tot ka unkiul, ъsta lukъ despreцuia filosofia.

Nuutъцĭ diverse.

(Bagatele englezeштi.) Lu Angliа se timbrezъ pe tot anul 84 mil. de kóle de zurnale. Venitul anual al statului, numaĭ din kontribuцiunea che se ia pe publikъцiuni se suie la 163,000 funцĭ штerling, saŭ peste 1 ½ f. m. k. Luntrata pentru portul skrisorilor taiъ 6 mil. talerĭ. Fondul bankului din London treche peste 42 mil. funцĭ штerling, prin urmare kuvъrшeште de treĭ orĭ venitul Prusiei. Lu portul Londonei intrъ pe an 30,000 korъbii, шi venitul vъmilor din London se suiъ la 11 mil. funцĭ штerling. Lu kuxnъ Londonul mistueште pe an 3 ½ mil. tone de kurbunĭ. Se taie pe an lu astъ Codomъ: 240,000 pasерĭ domestiче шi vъnat la 4,024,400, la kare maĭ adaogъ iepurĭ de kasъ 600,000. Apoĭ lu proporцiune se bea шi vin portervъ.

— Zurnalele englezeштi publikъ tabloul budцetului luпaltei Porцĭ Otomane. Venitul Vistieriei se ridikъ pe an la 750,000,000 leĭ, шi keltuieliле ajung la achеeaшi цifrъ. Isvorule venitului sunt чele urmъtóre: Taksa asupra produktelor pъmъntului 220 mil., taksa asupra venitului 220 mil., taksе personale asupra supusilor de deosebite rituri 40 mil., vъmile 85 mil., tributul Eцiptului 30 mil., tributul principatelór danubiene (Valahia, Moldavia, Serbia) 5 mil., daждii indirepte (patente, timbrurĭ, akчizurĭ, trekъtóre, poштii, mine) 150 mil. Total aproksimativ 750 mil. Keltuieliле se luпart astfel: Lista чivilъ a M. Sale Sultanului merite 8,400,000, oштirea 300 mil., marina 37,500,000, materialul de ръsboiъ 30 mil., administraцia 195 mil., diplomaцia 10 mil., lukrurile publiче, agrikultura 10 mil.; keltuieli deosebite, цeamii, luvъцъtura 84 mil. 100,000. Total 750 mil. Traktatul de kurund luкeiat a ridikat tributul Eцiptului la 40 mil.

— Vestitul aeronaut Poatevin, a luцъlцat lu 4. Sept. lu grъdiniле Gremorne Gardenc lu Englitera un fórte mare balon numit Zodiak, de deseбtul kursiea se afla akъцatъ o lundoitъ trapezъ asupra kъria fraцii Butelier trebuia sъ fakъ felurite eksersiцii lu atmosferъ. Lu-tr'adevъr cei doĭ fraцĭ fukur чele maĭ kutezъtóre eksersiцurĭ, цiindusъ atъrnaцĭ de vъrfurile deцetelor de la picóre шi kъ kapetele lu jos, rumъind lu achеastъ posiцie punъ che balonul se urkъ la o luпulцime de 10,000 picóre englezeштi шi atunчi intraru lu pavela balonului. Lundatъ che ei fur achi, se deskisъ o umbrelъ kъ kareа D-na Poatevin trebuia sъ se lase de la achеea grozavъ luпulцime la pъmunt; de umbrelъ maĭ atъrnaru шi o greutate de patruzechi шi opt livre) dóezecĭ шi opt livre maĭ mult din cheea che trъцea achеastъ femeiъ.) D-na Poatevin se koborъ astfel la pъmunt luntokmaĭ ka kum aĭ pune o pulerin pe masъ. Lundatъ che balonul se suburъ de greutatea umbrelei, se urka la luпulцime kъ o iuцealuъ de mirare. Dunъ che ajunseru la o luпulцime de 30 milurĭ englezeштi, aeronauцii luчepuru a face pregъtiriле de koborъt шi se lъsaru lu jos fórte porochit dóe milurĭ departe de locul de unde urkaseru. Séra la 11 cheasurĭ aŭ venit lu oraш.

Lu tipografia diecesanъ din Sibiiu eшi lu ziлele acheste de subu teaskъ: Kalendariu pe anul 1853. Anul al doilea. Preцul unui esemplariu timbratъ шi legatъ lu broшurъ e kъ 12 kr. bani buni. Lu Braшov lukъ se afluъ dinpreunъ kъ celelalte kurцĭ a le tipografiei la Liverriъ.

Redactor' respondietoriu:
JACOBU MURESIANU.

Editia si tipariul lui
JOANNE GOETT.